

Stanovisko (vyjádření) k formálním podmínkám předání trestní věci do ciziny (§ 448 tr. řádu)

K žádosti Ministerstva spravedlnosti o vyjádření k podmínkám aplikace ustanovení § 448 tr. řádu, sděluji:

Ustanovení § 448 tr. řádu (Předání trestní věci do ciziny) obsahuje pravidlo pro dvě situace, dva případy, s kterými trestní řád počítá.

Prvá situace záleží v tom, že není uzavřena mezinárodní smlouva mezi Českou republikou a cizím státem, kterou by Česká republika byla vázána. V takovém případě se postupuje podle § 448 odst. 1 tr. řádu.

O druhý případ jde tehdy, jestliže je mezi Českou republikou a cizím státem uzavřena mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. S tímto případem počítá ustanovení § 448 odst. 2 tr. řádu.

V případě, kdy není uzavřena mezinárodní smlouva mezi cizím státem a Českou republikou, kterou by byla Česká republika vázána (taková smlouva není uzavřena například mezi Českou republikou a státem Katar), stanoví § 448 odst. 1 tr. řádu následující podmínky pro předání trestní věci do ciziny. Jsou jimi:

1. Okolnost, že trestný čin byl spáchán na území České republiky,
2. podezřelá osoba je občanem cizího státu,
3. před podáním obžaloby rozhodnutí učiní Nejvyšší státní zastupitelství a po podání obžaloby Ministerstvo spravedlnosti.

Trestní řád za dané situace nestanoví žádné další formální či věcné podmínky pro předání trestní věci do ciziny. Zejména tedy nestanoví jako obligatorní podmínku podnět, návrh, souhlas jiného státního orgánu. Z uvedeného vyplývá, že postup podle § 448 odst. 1 tr. řádu je autonomním právem Ministerstva spravedlnosti, které ovšem také nese odpovědnost za věcnou správnost (odůvodněnost) takového rozhodnutí.

Důsledkem předání trestní věci do ciziny je skutečnost, že nelze na území České republiky pokračovat v trestním řízení pro trestný čin, pro který bylo trestní řízení předáno, nebo nařídít výkon trestu uloženého za čin, pro který bylo trestní řízení předáno (§ 448 odst. 3 tr. řádu).

Proti rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti nezná trestní řád opravný prostředek a takové rozhodnutí o předání může být změněno jen za podmínek § 448 odst. 4 tr. řádu (dožádaný stát oznámí, že ve věci nebude konat řízení, dodatečně odvolá své rozhodnutí o převzetí trestního

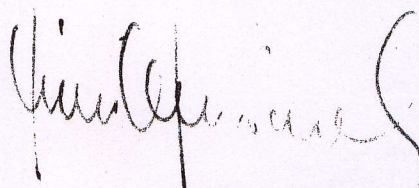
stíhání, nebo oznámí, že v řízení nebude pokračovat). Za procesně nesprávný proto lze považovat postup, při kterém se případně soud neřídil rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti o předání věci do ciziny.

Proti platné právní úpravě bývá vyslovována námitka, že tato úprava obchází pravomoc soudu rozhodovat o trestných činech, a tedy v širším slova smyslu porušuje princip, že nikdo nesmí být odňat zákonnému soudci, což je pravidlo ústavněprávní úrovně (čl. 38 odst. 1 Listiny). Pokud by se tato námitka vyskytla v již probíhajícím řízení před soudem, ve kterém by po podání obžaloby rozhodlo Ministerstvo spravedlnosti podle § 448 odst. 1 tr. řádu o předání trestní věci do ciziny, potom trestní řád zná procesní postup, kterým lze takovou námitku uplatnit. Je jím postup podle ustanovení § 224 odst. 5 tr. řádu. Podle citovaného ustanovení soud přeruší trestní stíhání, má-li za to, že zákon, jeho užití je v dané trestní věci rozhodné pro rozhodování o vině a trestu, je v rozporu s ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou, která má přednost před zákonem. V tomto případě předloží věc Ústavnímu soudu.

Osobně nemám informace o tom, že by protiústavnost ustanovení § 448 odst. 1 tr. řádu byla relevantním způsobem uplatněna.

Princip, že nikdo nesmí být odňat zákonnému soudci, je důležitým prvkem právní jistoty. Na jedné straně dotváří a upevňuje soudcovskou nezávislost, na straně druhé pak představuje pro všechny osoby zúčastněné na řízení záruku, že k rozhodnutí jeho věci jsou povolány soudy a soudci podle předem daných zásad (procesních pravidel), aby byla zachována zásada pevného přidělování soudní agendy a aby byl vyloučen, pro různé důvody a rozličné účely, výběr soudů a soudců „ad hoc“.

Z uvedeného vyplývá, že k takové situaci v případě postupu podle § 448 odst. 1 tr. řádu nedochází. Podle mého názoru nejde ani o narušení trialismu státní moci, a tedy o nahrazení soudcovské moci mocí výkonnou. Právní úprava podle § 448 odst. 1 tr. řádu má podle mého názoru svůj důvod v historickém kontextu, kdy stát navenek zastupovala moc výkonná, a tedy i moc výkonná vydávala cizí moci provinilce k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu.

Doc. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,

Právnická fakulta UK, Praha

V Praze 2. května 2005